

og lesið tygum so paragraffin við umhugsan. Paragraffurin ljóðar so leiðis:

»I henhold til § 86 i ministeriets bekendtgørelse af den 16. november 1956 af lov om folkeforsikring sættes samme lov i kraft på Færøerne, således at de i forbindelse med folkeforsikringen stående udgifter, der ikke bestrides af de forsikrede og befolkningen i det hele taget i anledning af folkeforsikringen direkte pålagte udgifter — bortset fra den sædvanlige statskat og kommuneskat — bestrides af statskassen med 2/3 og Færøernes landskasse med 1/3.«

I hesi grein eru so, harra Mitens, lógfrøðingur, allar lógarinnar greinir, sum tala um ein annan gjaldingarhátt, broyttar — fyrri feroyingar.

Og tá ið sum sagt okkara javnaðarmanna stóða er, at einki í lóginum skal broyttast uttan gjalgingarhátturin og býtingin av gjaldinum millum okkum feroyingar og danir, er eingin onnur broytingargrein at seta inn í fólkatryggingarlógina.

Umberði, at vit við hesum hava roynt at hjálpt tygum at skilt. — Vit vilja so treyðir trúgva, at tygum spæla hina ringu rolluna.

At uppskotið hjá javnaðarmönnum við sínum triðjungi frá lögtingi og teimum triðjungi frá stati verunliga kom at vera helvtarbyti millum danir og feroyingar við tað, at tað eina prosent — um 7-800.000 kr. — sum feroyingar lata, eigur at leggjast aftrat okkara triðjungi fyrri at fáa tað fram, sum vit frá feroyskari síðu lata til fólkatryggingina, tóktust tygum at skilja hesaferð, hóast tað sýntist at vera sum ólesiligar rúnir hjá tygum og øðrum, tá ið málið var frammi í fjør.

Hevur hetta hjálpt tygum, harra Mitens, landsstýrismaður, vóna vit, at alt er í lagi hjá tygum til at leggja tygum «í selan» fyrri at fremja málið.

Latum okkum royna!

Málið er so gott — eitt av teim bestu, sum nakrantíð hava verið á tingborði.

Og tað er figgjarglaga ikki so galið fyrri landið. — Vit vinna verunliga tveir milljónir við tí fyrri Feroyar.

Gott í hesum tíðum?

Vælvitjaður fundur

Suðurstreymoyar Javnaðarmannafelag hevði boðað limum sínum til fundar næstseinasta hóskvöld í Iosjunni í Havn.

Nakrir ungir limir høvdu fyrrireikað fundarsamkomuna sera væl við kaffiborði og skemtun.

Fleiri høvdu orðið og varð greitt frá ymsum málum, ið eru fyrri á tingi og somuleiðis greiddi M. Tórshim frá týðningarmiklum málum viðvíkjandi Havnini.

Sera hugnalig var samkoman og tað er at vóna, at felagið ger fleiri slíkar fundir, soleiðis at limirnir kunnu fylgja við í teim almennu viðurskiftunum.

Fundur verður aftur í februar.

Brútlepp.

Í morgin, kyndilsmessudag, giftast í Havnar kirkju Laura Thomsen, ættað úr Vestmanna, og Jógvan Andráss Joensen, ættaður av Eiði.

Uppbygging av sjóvinnu okkara

Røða flutt á tingi av P. M. Dam

Eitt skip fór fyrri og annað eftir. Triðjungi av skipafloata okkara við yvir 200 monnum fórst undir seinasta heimsbardaga.

So satt sum skip eru livsnervar, sjálvt grundarlagið hjá okkum, mátti verið eyðsæð hjá hvørjum hugsandi manni, at um vit ikki gjørdum eitt ódnartak fyrri at endurnýggja okkara fiskivinnufloata, so hvør av okkara fiskimonnum fekk fjøl undir fót, komu vit feroyingar at vera eftirbátur og at sita fyrri vinnuløysi, um ikki annar tók sær av okkum ella aðrar tjóðir keyptu arbeiðsmegi okkara fiskimanna. Og tað mátti verið monnum eyðskilt, at um tað seinasta hendi, um meginparturin av fiskimonnum okkara fóru í breyðið hjá fremmandum tjóðum, komu vit at vera fyrri tí bakkesti, at okkara egna arbeiðsmegi kom at verða nýtt til at skapa fyrstaflokk vøru fyrri aðrar tjóðir at troðka okkum av marknaðinum. At fiskimenn okkara, sum eru farleysir her heima, megu leita sær vinnu, har ið mest er at vinna, er eyðsæð. Men tann skaðin, ið er hendur, og sum hendir av hesum ólagi, verður tungur at bota aftur.

Javnaðarflokkurin sá vansan, ólukkuna, ið stóð fyrri stavn.

Hann lat tí í góðum tíma viðurskiftini kanna.

Hann fekk greiðu á, hvussu nógvan tókan og bundnar pening, vit áttu.

Hetta varð gjørt í 1943, also undir sjálvum heimsbardaganum.

Prógvað varð, at vit tá áttu so nógvan óbundnan ella tókan pening, at vit, um vit gjørdum okkum til harrar yvir honum, vildu vit kunna endurreiðt alt okkara vinnulív bæði á sjógv og landi, samstundis sum vit útbýgdu landið við havnum, vegum, ravmagnaðu tað og gjørdum eisini aðra útbýgging, ið torvur var á, og skipaðu okkara skúlaskap og mentu okkara uppvaksandi fólk til tey stóru framstigi.

Flokkurin gjørdi eina planøkonomiska ætlan fyrri hesum framstigi, hesari uppbýgging og menning vinnuliga og mentunnarliga.

Henda ætlan við fullfiggjaðum lógaruppskotum — útarbeiddum av Hilbert amtmanni, ið var ein hin kynstrigasti lógarsmiður av øllum embætismönnum, ið hava verið her á landi — varð sett fram í bóklinginum *Arbeiði til øll á sjógv og landi*.

Ávisandi við fullfiggjaðum lógaruppskotum, hvussu ið peningurin skuldi fáast til vega, uttan at ein einasti sparari skuldi »risikera« at missa eitt einasta oyra, varð sett uppskot um ein 5 ára plan.

Her varð sagt, at spararnir vildu ikki »risikera« eitt einasta oyra. Henda viðmerking varð gjørd, hóast hon skuldi verið óneyðug. Men hon er gjørd, tí onkur hevur hidið fram, at spararin, við at landið henti peningin, ið hann hevði sett inn, vildi »risikera« hann í meiri mun enn við núverandi lánihátti, har ið lánistovnarir læna beinleiðis til tann einstaka, mann ella felag. Tað er eyðsæð ein stór misskiljing, sum her verður hildin fram móti láni yvir tað almenna til einstaka mannin ella felagið.

Sum nú er, lænir sum sagt lánistovnurin beinleiðis til einstaklingin — lænir tann peningin, sum spararin hevur sett inn — og hevur ikki aðra trygd enn skipið og virkið og tað, ið lánstakarinn annars eigur.

Verður maðurin fyrri óhappi, so virkið, ið skal gjalda lánið aftur, ikki ber seg, so tað má stóðga

og fara undir hamaran, »risikera« lánistovnurin at tapa peningin allan ella part av honum. Og koma krepputíðir, sum tá ið t. d. *Sjóvinnubankin* fór, leypir ein skriða av húsagangsbúgvum, at tapini kunnu verða so mong og so stór, at lánistovnurin verður fyrri tí, sum hendi við *Sjóvinnubankanum*, at hann fór á heysin. Og tá er allur innsetti sparipeningurin í váða. Um ikki lögting og statur tóku um endan á *Sjóvinnubankanum*, vildu spararnir virið fyrri milliónatapi — kanska tapt hvørt oyra, teir høvdu sett í henda banka. Teir høvdu ikki aðra trygd fyrri pening sín enn bankans eginpening og ognir og so virkini, ið sparipeningurin var læntur út til. Og tá ið henda tryggin sveik, var tap í hendi, men lögtingið og staturin bjargaðu fyrri ta ferðina sparipeninginum. Tað varð gjørt, tí alt landsins figgjarglív var í váða. Men vanliga verður slíkt ikki gjørt í bankakrakkum, um einstak domi eru um, at tilfíkt hevur verið gjørt áður. Her kann nevast krakkið við *Landmandsbankanum*.

Verður sparans peningur í lánistovninum læntur yvir t. d. landskassan til tað einstaka virkið — her verður serligt hugsað um skipini, sum hitt almenna má fara undir at byggja — stendur nógv stórri trygd fyrri peningin aftanfyrri enn núverandi lániháttur gevur.

Fyrst verður tann, ið fær skipið, at seta tað óg virki sítt og alt, ið hann annars eigur, í veð. Harnæst stendur alt landið við sínum inntekulógum og lóggávuvadi, landskassa og øllum ognum og samladari lívs- og innloguorku síni sum veðhaldari, »garantur« fyrri, at lánistovnurin skal fáa tann útlænta sparipeningin við øðrum læntum peningi til skipini aftur.

Á henda lánihátt kann spararin also ikki tapa eitt einasta oyra av innsetta sparipeningi sínum, uttan so er, at alt avtoftast her á landi. Og hendur tað, vil so einki ið hvussu er kunna bjarga peningin.

Men so leingi sum vit eru í ríkisfelagsskapi við Danmark verður ikki landsbankarot hjá okkum.

Viðvíkjandi lániháttinum er niðurstøðin also tann, at tað er fleirfalt tryggari fyrri innsetarin, at hansara peningur verður læntur út yvir landið — landskassan — enn sum nú beinleiðis til lánstakaran uttan landsins trygd aftan fyrri.

Eftir javnaðarflokksins 5 ára ætlan skuldu vit byggja 5 dieseltrolarar um árið í 5 ár, 25 nýggjar trolarar falt. Haraftrat skuldu vit byggja nýggjar skonnartir og línubátar — nógv skip til allar okkara fiskimenn.

Eitt er at fáa skipini. Annað er at fáa teimum bestu rakstrarlíkindi, solur- og keypillíkindi. Tí hevur tað verið okkara, javnaðarmanna, planur, at vit skuldu skipa fyrri einum landsinnkeypi av øllum útgerðarvørum og einari landsølu av okkara framleiðsluvørum.

Tað er eingin loyna, at vit ikki eru fleiri í tali enn eitt meðalstórt forrættningsvirki hevur av monnum og kvinnum undir sær í øðrum londum, og tað er eyðsæð, at eingin kann keypa bíligt, keypa beinleiðis frá framleiðslukeldunum uttan tann, sum keypir í stórum.

Á tann hátt, vit hava keypt og selt higartil, hava vit tapt milliúr árliga.

Ein kann kansa siga, at hitt almenna í Feroyum vil ikki vera búgvið at skipa fyrri keypi og sølu í stórum.

Men í hesum er einki hald.

(Framhald í næsta blað).